# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
25 päivänä kesäkuuta 1997 *

Yhdistetyissä asioissa C-304/94, C-330/94, C-342/94 ja C-224/95,

jotka Pretura circondariale di Terni (asiat C-304/94, C-330/94 ja C-342/94) ja Pretura circondariale di Pescara (asia C-224/95) (Italia) ovat saattaneet EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen näissä kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa rikosasioissa, joissa vastaajina ovat

**Euro Tombesi ja Adino Tombesi** (C-304/94),

**Roberto Santella** (C-330/94),

**Giovanni Muzi ym.** (C-342/94), ja

**Anselmo Savini** (C-224/95),

ennakkoratkaisun jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY muuttamisesta 18 päivänä maaliskuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/156/ETY (EYVL L 78, s. 32), vaarallisista jätteistä 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY (EYVL L 377, s. 20) sekä Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen tarkastamisesta ja valvonnasta 1 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 (EYVL L 30, s. 1) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. F. Mancini sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Anselmo Savini, edustajanaan asianajaja Giovanni Simone, Chieti,

— Italian hallitus (asiat C-304/94, C-330/94 ja C-342/94), asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Pier Giorgio Ferri,

— Tanskan hallitus (asiat C-304/94, C-330/94 ja C-342/94), asiamiehenään osastopäällikkö Peter Biering,

— Ranskan hallitus (asiat C-304/94, C-330/94 ja C-342/94), asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Edwige Belliard ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Jean-Louis Falconi,

— Alankomaiden hallitus (asiat C-304/94, C-330/94, C-342/94 ja C-224/95), asiamiehenään vs. oikeudellinen neuvonantaja Johannes G. Lammers,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus (asia C-224/95), asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies John E. Collins, avustajanaan Derrick Wyatt, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio (asiat C-304/94, C-330/94, C-342/94 ja C-224/95), asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Antonio Aresu ja Maria Condou Durande,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Anselmo Savinin, edustajanaan barrister Lord Kingsland ja solicitor Andrew Wiseman, Italian hallituksen, asiamiehenään valtionasiamies Maurizio Fiorilli, Tanskan hallituksen, asiamiehenään Peter Biering, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen apulaisneuvonantaja Johannes S. van den Oosterkamp, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehinään Treasury Solicitor's Departmentin virkamiehet Derrick Wyatt ja Stephanie Ridley, ja komission, asiamiehinään Antonio Aresu ja Maria Condou Durande, 27.6.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.10.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Pretura circondariale di Terni on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 27.10.1994 (asia C-304/94), 14.11.1994 (asia C-342/94) ja 23.11.1994 (asia C-330/94) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 17.11.1994 (asia C-304/94), 12.12.1994 (asia C-330/94) ja 30.12.1994 (asia C-342/94), ja Pretura circondariale di Pescara on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.12.1994 (asia

C-224/95) tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.6.1995, ennakkoratkaisukysymyksiä jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY muuttamisesta 18 päivänä maaliskuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/156/ETY (EYVL L 78, s. 32), vaarallisista jätteistä 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY (EYVL L 377, s. 20) sekä Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen tarkastamisesta ja valvonnasta 1 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 (EYVL L 30, s. 1) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty rikosasioissa, joissa vastaajina ovat Euro ja Adino Tombesi, Roberto Santella, Giovanni Muzi ym. ja Anselmo Savini. Heidän väitetään kuljettaneen tai sijoittaneen maahan yhdyskuntajätettä ja kolmansien tuottamaa erityistä jätettä, huolehtineen niistä tai polttaneen niitä ilman toimivaltaisen alueen etukäteen antamaa lupaa.

## Yhteisön jätelainsäädäntö

3 Jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39) tarkoituksena on yhdenmukaistaa jätehuoltoa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Tämän direktiivin säännöksiä on muutettu direktiivillä 91/156/ETY.

4 Direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaan, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna, jätteellä tarkoitetaan "mitä tahansa liitteessä I esitetyissä luokissa mainittua ainetta tai esinettä, jonka haltija hävittää, aikoo hävittää tai on velvollinen hävittämään".

5 Direktiivin 91/156/ETY kolmannessa johdantokappaleessa todetaan, että jätehuollon tehokkuuden parantamiseksi yhteisössä tarvitaan yhteinen jäteterminologia ja jätteen määritelmä.

6 Jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta 20 päivänä joulukuuta 1993 tehdyllä komission päätöksellä 94/3/EY (EYVL 1994, L 5, s. 15) on laadittu yhdenmukaistettu luettelo, joka ei kuitenkaan ole tyhjentävä.

7 Tätä luetteloa, jota kutsutaan yleisesti Euroopan jäteluetteloksi, sovelletaan kaikkiin jätteisiin, jotka on tarkoitettu huolehdittaviksi tai hyödynnettäviksi. Jonkin aineen sisältyminen luetteloon ei välttämättä tarkoita, että sitä pidettäisiin kaikissa tapauksissa jätteenä. Luetteloon kuulumisella on merkitystä vain silloin, kun aine vastaa jätteen määritelmää (ks. Euroopan jäteluettelossa olevan alkuhuomautuksen 2 ja 3 kohta).

8 Myrkyllisistä ja vaarallisista jätteistä 20 päivänä maaliskuuta 1978 annettu neuvoston direktiivi 78/319/ETY (EYVL L 84, s. 43) kumottiin 12.12.1993 lukien direktiivillä 91/689/ETY. Direktiivin 91/689/ETY muuttamisesta 27 päivänä kesäkuuta 1994 annetulla neuvoston direktiivillä 94/31/EY (EYVL L 168, s. 28) direktiivin 78/319/ETY kumoaminen siirrettiin tapahtuvaksi 27.6.1995.

9 Direktiivin 91/689/ETY viidennen perustelukappaleen mukaan vaarallisten jätteiden hoidon tehostamiseksi yhteisössä on tarpeellista käyttää kokemukseen perustuvaa täsmällistä ja yhtenäistä vaarallisen jätteen määritelmää.

10 Tämän vuoksi direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 3 kohdassa viitataan direktiivissä 75/442/ETY olevaan jätteen määritelmään, ja sen 1 artiklan 4 kohdassa tarkennetaan vaarallisen jätteen määritelmää. Direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/904/EY (EYVL L 356, s. 14) täydennetään direktiiviä 91/689/ETY, ja myös tämän päätöksen liitteessä viitataan direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdassa olevaan jätteen määritelmään.

11 Asetuksella N:o 259/93 on sen voimaantulopäivästä lukien kumottu vaarallisten jätteiden rajan yli tapahtuvien siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta Euroopan yhteisössä 6 päivänä joulukuuta 1984 annettu neuvoston direktiivi 84/631/ETY (EYVL L 326, s. 31). Asetuksen N:o 259/93 44 artiklan mukaan asetus on tullut voimaan kolmantena päivänä sen julkaisemisesta *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* eli 9.2.1993. Asetusta sovelletaan viidentoista kuukauden kuluttua sen julkaisemispäivästä, eli 6.5.1994 lukien.

12 Asetuksessa N:o 259/93 tarkoitetusta yhtenäisestä kuljetusasiakirjasta 24 päivänä marraskuuta 1994 tehdyllä komission päätöksellä 94/774/EY (EYVL L 310, s. 70) on vahvistettu yhtenäinen kuljetusasiakirja, johon kuuluu ilmoituslomake ja jätteiden siirtoa tai saattamista koskeva lomake, ja jota käytetään asetuksessa N:o 259/93 tarkoitettujen jätteiden siirroista ilmoittamiseen ja siirtojen tarkkailuun ja joka toimii huolehtimis- tai hyödyntämistodistuksena.

## Italian lainsäädäntö

13 Direktiivit 75/442/ETY ja 78/319/ETY saatettiin osaksi Italian oikeusjärjestystä 10.9.1982 annetulla tasavallan presidentin asetuksella nro 915 (GURI nro 343, 15.12.1982, s. 9071; jäljempänä presidentin asetus 915/82). Asetuksen 2 §:n 1 momentin määritelmän mukaan jätteellä tarkoitetaan "ainetta tai esinettä, joka on peräisin ihmisen toiminnasta tai luonnon kiertokulusta ja joka on hylätty tai aiotaan hylätä". Asetuksessa tehdään ero yhdyskuntajätteen, erityisen jätteen ja vaarallisen jätteen välillä, joita kutakin koskevat eri säännöt. Asetuksen 24 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetään asetuksen rikkomisesta seuraavista rangaistuksista.

14 Italiassa 9.9.1988 annetussa asetuksessa (decreto-legge) nro 397 (GURI nro 213, 10.9.1988, s. 3), joka muunnettiin 9.11.1988 laiksi nro 475 (GURI nro 264, 10.11.1988, s. 3), säädetään teollisuusjätteitä koskevista erityissäännöistä sekä asetuksen rikkomisesta seuraavista rangaistuksista (ks. 9 octies §). Asetuksella nro 397

otettiin käyttöön tuotantoprosessissa syntyviä, korvaavana raaka-aineena (uusioraaka-aineet) uudelleen käytettäviä jäämiä koskevia järjestelyjä, jotka poikkeavat yleisestä jätehuollosta.

15 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevista päätöksistä ilmenee, että Corte suprema di cassazione on katsonut, että asetuksessa nro 397 määritellään ainoastaan lainsäädännölliset puitteet, joten presidentin asetusta 915/82 sovelletaan edelleen siihen asti kunnes erityiset säännöt annetaan. Corte suprema di cassazione on katsonut, että tässä asetuksessa ei käsitelty korvaavia raaka-aineita erillisenä ryhmänä.

16 Tämän puiteasetuksen täydentämiseksi on kuitenkin annettu marraskuusta 1993 lähtien useita asetuksia (ks. 9.11.1993 annettu decreto-legge nro 443; GURI nro 264, 10.11.1993), joiden nimi on sama: "Tuotanto- tai palamisprosessissa syntyvien tuotanto- tai kulutusketjuista peräisin olevien jäämien uudelleenkäyttämistä ja jätehuoltoa koskevat säännöt".

17 Jatkuva uusien asetusten antaminen selittyy sillä, että Italian perustuslain mukaan tämäntyyppinen asetus (decreto-legge) menettää taannehtivasti vaikutuksensa, vaikka se on välittömästi sovellettava, jollei parlamentti muunna sitä laiksi 60 päivän kuluessa sen julkaisemisesta. Parlamentti voi kuitenkin säätää lailla niistä oikeussuhteista, joita on syntynyt tällaisten muuntamattomien asetusten perusteella (Italian perustuslain 77 §:n 3 momentti).

18 Kansallisissa oikeudenkäynneissä sovellettavat asetukset olivat asioissa C-304/94, C-330/94 ja C-342/94 7.9.1994 annettu asetus nro 530 (GURI nro 210, 8.9.1994; jäljempänä DL 530/94) ja asiassa C-224/95 7.11.1994 annettu asetus nro 619 (GURI nro 261, 8.11.1994; jäljempänä DL 619/94). Yhteisöjen tuomioistuimessa pidetyn suullisen käsittelyn aikana voimassa oli 3.5.1996 annettu asetus nro 246 (GURI nro 106, 8.5.1996; jäljempänä DL 246/96). Tämän jälkeen annettiin 8.7.1996 asetus nro 352 (GURI nro 158, 8.7.1996) ja 6.9.1996 asetus nro 462 (GURI nro 210, 7.9.1996). Yhtäkään näistä asetuksista ei ole muunnettu laiksi, mutta

niiden vaikutukset vahvistettiin 11.11.1996 annetulla lailla nro 575 (GURI nro 265, 12.11.1996).

19 Vaikka edellä mainittujen asetusten säännökset eroavat jonkin verran toisistaan, kansallisten oikeudenkäyntien kannalta niiden keskeinen sisältö on pääosin sama.

20 Asetuksissa tehdään ero jätteiden ja jäämien välillä, ja niissä säädetään ympäristöministeriön päätöksissä määriteltyjen jäämien keräämistä, kuljettamista, käsittelyä ja uudelleenkäyttöä koskevista yksinkertaistetuista menettelyistä. Esimerkiksi DL 246/96:n 1 mukaan asetusta sovelletaan "toimintaan, jolla pyritään käyttämään uudelleen tuotanto- tai kulutusketjuista peräisin olevia jäämiä". Jäämä määritellään asetuksen 2 §:n 1 momentin b kohdassa "tuotanto- tai kulutusketjuissa syntyväksi aineeksi, joka voidaan käyttää uudelleen".

21 DL 246/96:n 5 §:ssä säädetään 5.9.1994 tehdyn ympäristöministeriön päätöksen (GURI nro 212, 10.9.1994, Supplemento ordinario nro 126) ja 16.1.1995 tehdyn ympäristöministeriön päätöksen (GURI nro 24, 30.1.1995, Supplemento ordinario) liitteissä 2 ja 3 lueteltujen jäämien käsittelyä, varastointia ja uudelleenkäyttöä koskevista yksinkertaistetuista säännöistä.

22 Asetusten soveltamisalaan eivät kuulu "tietyt kaupalliset vaatimukset täyttävät aineet, joita noteerataan tavarapörssissä tai kauppakamarin, teollisuuden, käsiteollisuuden taikka maatalouden järjestöjen ylläpitämissä virallisissa hinnastoissa — — ja jotka on mainittu 5.9.1994 tehdyn ympäristöministeriön päätöksen liitteessä I" (ks. DL 246/96:n 3 §:n 3 momentti). Tämän 5.9.1994 tehdyn ympäristöministeriön päätöksen liitteessä I luetellaan jäämät, joita pidetään korvaavina raaka-aineina.

23 DL 246/96:n 8 §:n mukaan muista kuin 5 §:ssä mainituista tuotanto- tai kulutusketjuista peräisin olevien jäämien käsittelyyn, varastointiin ja uudelleenkäyttöön sovelletaan presidentin asetuksessa 915/82 säädettyä lupajärjestelmää.

24 DL 246/96:n 12 §:llä on korvattu presidentin asetuksessa 915/82 säädetyt rangaistukset uusiin sääntöihin sovitetuilla sanktioilla. Erityisesti 12 §:n 4 ja 6 momentti kuuluvat seuraavasti:

"4. Rangaistusta ei ole määrättävä henkilölle, joka ennen 7.1.1995 teki tasavallan presidentin asetuksessa nro 915 rangaistavaksi säädetyn rikkomuksen — — toiminnassa, joka koskee jäämien keräämistä, kuljettamista, varastointia, käsittelyä, esikäsittelyä, talteenottoa tai uudelleenkäyttöä, 26.1.1990 tehdyssä ja 6.2.1990 GURI:ssa nro 30 julkaistussa ympäristöministeriön päätöksessä määrätyllä tavalla ja siinä määritellyissä tapauksissa tai aluehallinnon antamien sääntöjen mukaisesti.

— —

6. Tasavallan presidentin asetuksen nro 915 säännöksiä — — ei sovelleta siltä osin kuin niissä säännellään tässä asetuksessa tarkoitettua, jäämien uudelleenkäyttöön tähtääväksi toiminnaksi määriteltyä toimintaa ja määrätään siitä seuraamuksia. Tasavallan presidentin asetuksessa nro 915 säädettyjä seuraamuksia — — voidaan soveltaa, jos jäämiä ei ole todellisuudessa ja objektiivisesti katsottuna tarkoitettu uudelleenkäyttöön."

## Asiat C-304/94, C-330/94 ja C-342/94

25 Asiassa C-304/94 Euro Tombesia ja Adino Tombesia syytetään siitä, että he ovat presidentin asetuksen 915/82 25 §:n 11 momentin vastaisesti luvatta sijoittaneet maahan Sotema-nimisen yhtiön marmoritöistä peräisin olevaa marmorimurskaa ja marmorinjäänteitä. Euro Tombesi ja Adino Tombesi omistavat yhtiön ja ovat sen laillisia edustajia. Heitä syytetään myös jätteen lastaamista ja purkamista koskevan rekisterin pitämisen laiminlyönnistä ja väärien ilmoitusten tekemisestä.

26 Asiassa C-330/94 Roberto Santellaa syytetään siitä, että hän on luvatta ja presidentin asetuksen 915/82 16 ja 26 §:n vastaisesti tuottanut myrkyllisiä ja vaarallisia jätteitä eli tervaa, joka on peräisin leivinuuneissa käytettävien sähkösuodattimien keräämistä aineista, jotka oli tarkoitettu hävitettäväksi polttamalla.

27 Asiassa C-342/94 Giovanni Muzia ym. syytetään presidentin asetuksen 915/82 25 §:n 1 momentin ja 6 §:n rikkomisesta tiettyjen erityisten ns. Sansa-jätteiden (oliiviöljyjäte) osalta.

28 Pretura circondariale di Ternin käsitellessä asiaa syytetyt väittivät, että kyseessä olevia aineita ja esineitä ei enää pidetty jätteinä myöhemmin annetulla lainsäädännöllä käyttöön otetun järjestelmän perusteella, joten väitettyä rikkomustakaan ei ole oikeudellisesti olemassa.

29 Pretura circondariale di Terni katsoi, että DL 530/94:n säännösten kiireellinen hyväksyminen oli tällä alalla sovellettavien yhteisön direktiivien vastaista, koska säännöksissä säädetään järjestelmästä, jolla pyritään välttämään presidentin asetuksen 915/82 ja yhteisön säädösten soveltaminen tiettyyn jäteryhmään.

30 Pretura circondariale di Terni lykkäsi asian käsittelyä ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Onko direktiiveissä 91/156/ETY ja 91/689/ETY sekä asetuksessa (ETY) N:o 259/93 mainittuja jätteen ja hyödynnettävän jätteen käsitteitä nykyään tulkittava edelleen yhteisöjen tuomioistuimen aikaisemman jätteitä koskevan oikeuskäytännön valossa, ja voidaanko katsoa, että näiden käsitteiden alaan kuuluvat kaikissa tapauksissa kaikki jäämäaineet, jotka syntyvät tuotanto- tai kulutusketjuihin liittyvissä tuotanto- tai palamisprosesseissa, ja jos vastaus on myöntävä, voidaanko edellä mainittuja direktiivejä yhteisön oikeuden mukaan soveltaa näihin jäämäaineisiin?

2. Voidaanko aineiden vaarattomaksi tekemiseen pelkästään tähtäävää jätteiden neutralointiprosessia pitää jäämien uudelleenkäyttöön tähtäävänä toimintana ja näin ollen jätteitä koskevassa yhteisön lainsäädännössä säädetyn järjestelmän ulkopuolelle jäävänä toimintana?

3. Voidaanko jätteiden sijoittamista maaston painanteeseen tai penkereeseen pitää sellaisena jätteiden hyödyntämisenä, että niitä pidetään jäämäaineina, jotka eivät siten kuulu yhteisön jätelainsäädännön soveltamisalaan?

4. Voidaanko jätteiden polttamista pitää aineiden hyödyntämisenä pelkästään sillä perusteella, että siitä syntyy myyntiin kelpaavia jäämiä, ja voiko polttaminen siis jäädä yhteisön jätelainsäädännössä säädetyn järjestelmän ja erityisesti polttamista koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle?

5. Voidaanko jäte luokitella uudelleen käytettäväksi jäämäksi ilman, että sen ominaispiirteet tai käsittelytapa määritetään, ja voidaanko siihen täten jättää soveltamatta yhteisön jätelainsäädännössä säädettyä järjestelmää?

6. Voiko jätteestä tulla yhteisön oikeuden jätelainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä jäämä, kun se on vain rouhittu muuttamatta sen ominaispiirteitä ja kun rouheen tulevaa uudelleen käyttämistä ei ole osoitettu?"

## Asia C-224/95

31 Asiassa C-224/95 Anselmo Savinia syytetään siitä, että hän on 1.10.1991 asti kuljettanut presidentin asetuksen 915/82 25 §:n 1 momentin vastaisesti ja ilman Abruzzon aluehallinnon lupaa erityisiä jätteitä, jotka Elios Srl -niminen yhtiö (jäljempänä Elios) on tuottanut ja jotka on myyty SIA Srl -yhtiölle (jäljempänä SIA), jolla on Marchen alueella lupa kerätä ja kuljettaa tällaisia aineita. Elios, joka valmistaa sähkömekaanisia laitteistoja ja sähköllä toimivia koneita, myi SIA:lle jätteitään eli sähkökäämien valmistuksesta jäänyttä päällystämätöntä kuparia, kaapelinpätkiä, rautaa sisältäviä aineita, rautaromua ja sekalaista romua.

32 Pretura circondariale di Pescaran käsitellessä asiaa Savini on väittänyt, että häntä ei voida enää rangaista tästä kuljettamisesta DL 619/94:n säätämisen jälkeen, koska sillä on poistettu kuljetetut aineet presidentin asetuksen 915/82 soveltamisalasta.

33 Pretura circondariale di Pescara katsoi, että DL 619/94:n ja 5.9.1994 tehdyn ympäristöministeriön päätöksen johdosta Italian jätelainsäädännön alaan ei kuulu mikään niissä mainittuja aineita koskeva toiminta.

34 Pretura circondariale di Pescara epäili, oliko tämä soveltamisalan supistaminen yhteisön oikeuden mukaista, joten se päätti lykätä asian käsittelyä ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Säädetäänkö yhteisön oikeudessa, että jätteen käsitteen ja siihen liittyvän terveyden ja ympäristön suojelua koskevan järjestelmän alaan eivät kuulu aineet ja esineet, joita voidaan käyttää taloudellisesti uudelleen?

2. Kuuluvatko direktiivissä 91/156/ETY, direktiivissä 91/689/ETY ja asetuksessa (ETY) N:o 259/93 mainitun jätteen käsitteen alaan kaikki aineet, joiden haltija huolehtii tai aikoo huolehtia niistä tai joiden haltijalla on velvollisuus huolehtia niistä, riippumatta siitä, että uudelleen käytettävä aine voi olla kaupan kohteena tai noteerattu julkisissa tai yksityisissä tavarapörsseissä?"

35 Asiat C-304/94, C-330/94 ja C-342/94 on yhdistetty kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 26.1.1995 antamalla määräyksellä. Asia C-224/95 on yhdistetty näihin asioihin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten 7.2.1996 annetulla määräyksellä.

## Ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottaminen

36 Aluksi voidaan todeta, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin ei voi perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ratkaisua antaessaan tutkia sitä, onko kansallisen lainsäädännön säännös pätevä suhteessa perustamissopimukseen, kuten se voisi tehdä EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisessa menettelyssä (ks. esim. asia 6/64, Costa v. ENEL, tuomio 15.7.1964, Kok. 1964, s. 1141), se on kuitenkin toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön

oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa tätä yhteensoveltuvuutta sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa (ks. esim. asia 223/78, Grosoli, tuomio 12.7.1979, Kok. 1979, s. 2621, 3 kohta).

37 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio vaatii viiden viimeisen Pretura circondariale di Ternin asioissa C-304/94, C-330/94 ja C-342/94 esittämän kysymyksen jättämistä tutkimatta sillä perusteella, että ennakkoratkaisupyynnöissä ei selvitetä kysymysten yhteyttä riidan kohteeseen.

38 Tältä osin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityspiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kansallisen tuomioistuimen esittämä pyyntö voidaan jättää tutkimatta ainoastaan, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella tai yhteisön oikeussäännön pätevyyden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. mm. asia C-67/91, Asociación Española de Banca Privada ym., tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4785, 25 ja 26 kohta; yhdistetyt asiat C-332/92, C-333/92 ja C-335/92, Eurico Italia ym., tuomio 3.3.1994, Kok. 1994, s. I-711, 17 kohta ja asia C-62/93, BP Soupergaz, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. I-1883, 10 kohta).

39 Tästä ei kuitenkaan ole kysymys nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, koska tapauksen asiakirjoista ilmenee, että kysymykset ovat suoraan yhteydessä ensimmäiseen kysymykseen ja Pretura circondariale di Ternin käsiteltävänä olevien oikeudenkäyntien kohteeseen.

40 Lisäksi vaikka tietyt pääasioissa kyseessä olevat tosiseikat ovat tapahtuneet jo ennen kuin direktiiviä 91/156/ETY, direktiiviä 91/689/ETY ja asetusta (ETY) N:o 259/93 on voitu soveltaa, voidaan todeta, että ennakkoratkaisupyynnöissä on esitetty asioissa kyseessä olevien tosiseikkojen tiivistelmä ja että kansalliset tuomioistuimet viittaavat ennakkoratkaisukysymyksillään nimenomaisesti näihin yhteisön säädöksiin. Näin ollen kaikki yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt kysymykset on syytä käsitellä.

## Aineellinen kysymys

41 Pretura circondariale di Ternin ja Pretura circondariale di Pescaran kysymyksillä, jotka käsitellään yhdessä, kysytään pääasiallisesti sitä, tarkoitetaanko yhteisön säädöksissä käytetyllä jätteen käsitteellä sitä, että sen soveltamisalaan eivät kuulu aineet tai esineet, jotka voidaan käyttää taloudellisesti uudelleen.

42 Aluksi on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (ks. mm. asia C-168/95, Arcaro, tuomio 26.9.1996, Kok. 1996, s. I-4705, 36 kohta) direktiivillä, jota ei ole pantu täytäntöön, ei voida sellaisenaan luoda velvoitteita yksityiselle oikeussubjektille, eikä direktiivin säännökseen voida siten sellaisenaan vedota tällaista henkilöä vastaan.

43 Lisäksi ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee, että silloin kun pääasioissa oikeudenkäynnin kohteena olevat teot tehtiin, ne olivat rangaistavia tekoja kansallisen oikeuden mukaan, ja että asetukset, joilla säädettiin, että tällaisiin tekoihin ei enää sovelleta presidentin asetuksessa 915/82 säädettyjä sanktioita, tulivat voimaan vasta myöhemmin. Tämän vuoksi ei ole tarpeen tutkia, miten laillisuusperiaate saattaisi vaikuttaa asetuksen N:o 259/93 soveltamiseen.

44 Nämä lähtökohtaolettamat huomioon ottaen on muistettava, että asetuksessa N:o 259/93 olevan I osaston (Soveltamisala ja määritelmät) 2 artiklan a alakohdassa säädetään, että asetusta sovellettaessa jätteellä tarkoitetaan aineita ja esineitä, jotka on määritelty direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdassa.

45 Asetuksen N:o 259/93 1 artiklan 1 kohdan mukaan asetusta sovelletaan jätteiden siirtoihin Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä. Asetuksen III osaston (Jätteiden siirrot jäsenvaltioissa) 13 artiklan 1 kohdassa täsmen-

netään, että II osaston (Jäsenvaltioiden väliset jätteiden siirrot), VII osaston (Yhteiset säännökset) ja VIII osaston (Muut säännökset) säännöksiä ei sovelleta jäsenvaltioiden sisäisiin siirtoihin.

46 Tästä on tehtävä johtopäätös, jonka mukaan jotta jätteiden siirtoja koskevat kansalliset valvonta- ja tarkastusjärjestelmät täyttäisivät vähimmäisvaatimukset, asetuksen N:o 259/93 2 artiklan a alakohdassa olevalla viittauksella direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohtaan, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna, on otettu käyttöön jätteen käsitteelle yhteinen määritelmä, jota sovelletaan välittömästi ja myös kunkin jäsenvaltion sisällä tapahtuviin jätteiden siirtoihin.

47 Yhteisön jätelainsäädäntöä tulkittaessa on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan, sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan, ja direktiivin 78/319/ETY 1 artiklan mukaista jätteen käsitettä on tulkittava siten, että sen ulkopuolelle eivät jää aineet ja esineet, joita voidaan hyödyntää taloudellisesti. Kansallinen lainsäädäntö, jossa erotetaan jätteen käsitteestä aineet ja esineet, jotka voidaan hyödyntää taloudellisesti, ei siis ole yhteensopiva direktiivin 75/442/ETY alkuperäisen version ja direktiivin 78/319/ETY kanssa (yhdistetyt asiat C-359/88, Zanetti ym., tuomio 28.3.1990, Kok. 1990, s. I-1509, 12 ja 13 kohta ja asia C-422/92, komissio v. Saksa, tuomio 10.5.1995, Kok. 1995, s. I-1097, 22 kohta).

48 Tätä tulkintaa ei ole asetettu kyseenalaiseksi myöskään ensimmäiseen mainituista direktiiveistä direktiivillä 91/156/ETY tehdyillä muutoksilla, toisen edellä mainitun direktiivin kumoamisella direktiivillä 91/689/ETY (ks. em. asia komissio v. Saksa, tuomion 23 kohta) eikä asetuksella N:o 259/93.

49 Näin ollen direktiivin 75/442/ETY 3 artiklan 1 kohdan mukaan, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna, jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet edistääkseen ensiksi jätteiden tuotannon ja niiden haitallisuuden estämistä tai vähentämistä ja toiseksi jätteen hyödyntämistä kierrättämisen, uudelleenkäytön tai talteenoton tai jonkin muun toiminnan avulla tarkoituksena erottaa siitä

uusioraaka-aineita, tai jätteen käyttämistä energianlähteenä. Itse asiassa direktiivin 91/156/ETY kuudennen perustelukappaleen mukaan on suotavaa edistää jätteiden kierrätystä ja jätteiden uudelleenkäyttöä raaka-aineina, ja saattaa olla tarpeellista antaa uudelleenkäyttöön kelpaavaa jätettä koskevia erityisiä sääntöjä.

50 Direktiivillä 75/442/ETY luotua valvontajärjestelmää on vahvistettu direktiivillä 91/156/ETY. Direktiivin 75/442/ETY 8 artiklan mukaan, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jokainen jätteen haltija joko hyödyntää tai käsittelee jätteet itse noudattaen direktiivin säännöksiä tai antaa jätteet yksityisen tai julkisen jätteenkerääjän tai sellaisen yrityksen käsiteltäväksi, joka suorittaa liitteessä II A tai II B tarkoitettuja toimia. Liite II A koskee huolehtimistoimia, kun taas liitettä II B sovelletaan toimiin, jotka tähtäävät hyödyntämiseen, ja siinä mainitaan useita käyttötapoja, kuten käyttö pääasiassa polttoaineena tai muutoin energian tuottamiseksi, aineiden kierrätys tai talteenotto ja osien hyödyntäminen.

51 Direktiivin 75/442/ETY 10 artiklan mukaan, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna, kaikilla liitteessä II B mainittuja toimia suorittavilla laitoksilla ja yrityksillä on oltava toimilupa. Lisäksi 12 artiklan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on rekisteröitävä laitokset tai yritykset, joiden toiminta ei ole luvanvaraista, mutta jotka keräilevät tai kuljettavat jätteitä ammattimaisesti tai jotka järjestävät jätteistä huolehtimista tai hyödyntämistä muiden puolesta. Lopuksi 13 artiklan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä määräajoin asianmukaiset tarkastukset näissä laitoksissa tai yrityksissä.

52 Tästä seuraa, että direktiivillä 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, käyttöön otetulla valvonta- ja hallintajärjestelmällä pyritään kattamaan kaikki esineet ja aineet, joiden omistaja hankkiutuu niistä eroon, vaikka niillä olisi kaupallista arvoa ja niitä kerättäisiin kaupallisiin tarkoituksiin kierrätystä, talteenottoa ja uudelleenkäyttöä varten.

53 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 60 ja 61 kohdassa todennut, aineiden vaarattomaksi tekemiseen pelkästään tähtäävää jätteiden neutralointiprosessia,

jätteiden maaston painanteeseen tai penkereeseen sijoittamista sekä jätteiden polttamista on pidettävä sellaisena jätteiden huolehtimisena tai hyödyntämisenä, joka kuuluu yhteisön oikeussääntöjen soveltamisalaan. Tältä osin sillä ei ole merkitystä, että aine luokitellaan uudelleen käytettäväksi jäämäksi ilman, että sen ominaispiirteet tai käyttötapa määritetään. Sama koskee jätteen rouhimista.

54 Esitettyihin kysymyksiin on siis vastattava, että direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 artiklassa oleva jätteen käsite, johon direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 259/93 2 artiklan a alakohdassa viitataan, on ymmärrettävä siten, että käsitteen alaan kuuluvat aineet ja esineet, joita voidaan käyttää taloudellisesti uudelleen, riippumatta siitä, että tällainen aine voi olla kaupan kohteena tai noteerattu julkisissa tai yksityisissä tavarapörsseissä. Erityisesti on todettava, että aineiden vaarattomaksi tekemiseen pelkästään tähtäävää jätteiden neutralointiprosessia, jätteiden maaston painanteeseen tai penkereeseen sijoittamista sekä jätteiden polttamista on pidettävä sellaisena jätteistä huolehtimisena tai jätteiden hyödyntämisenä, joka kuuluu edellä mainittujen yhteisön oikeussääntöjen soveltamisalaan. Tältä osin sillä ei ole merkitystä, että aine luokitellaan uudelleen käytettäväksi jäämäksi ilman että sen ominaispiirteet tai käyttötapa määritetään. Sama koskee jätteen rouhimista.

## Oikeudenkäyntikulut

55 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Tanskan, Ranskan, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Pretura circondariale di Ternin ja Pretura circondariale di Pescaran 27.10., 14.11., 23.11. ja 15.12.1994 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

**Jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin direktiivi on muutettuna 18 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/ETY, 1 artiklassa oleva jätteen käsite, johon vaarallisista jätteistä 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 3 kohdassa sekä Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen tarkastamisesta ja valvonnasta 1 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 2 artiklan a kohdassa viitataan, on ymmärrettävä siten, että käsitteen alaan kuuluvat aineet ja esineet, joita voidaan käyttää taloudellisesti uudelleen, riippumatta siitä, että tällainen aine voi olla kaupan kohteena tai noteerattu julkisissa tai yksityisissä tavarapörsseissä. Erityisesti on todettava, että aineiden vaarattomaksi tekemiseen pelkästään tähtäävää jätteiden neutralointiprosessia, jätteiden maaston painanteeseen tai penkereeseen sijoittamista sekä jätteiden polttamista on pidettävä sellaisena jätteistä huolehtimisena tai jätteiden hyödyntämisenä, joka kuuluu edellä mainittujen yhteisön oikeussääntöjen soveltamisalaan. Tältä osin sillä ei ole merkitystä, että aine luokitellaan uudelleen käytettäväksi jäämäksi ilman, että sen ominaispiirteet tai käyttötapa määritetään. Sama koskee jätteen rouhimista.**

Mancini Kapteyn Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä kesäkuuta 1997.

R. Grass G. F. Mancini

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja